

Branche Verduurzamingsplan – Tuinbranche Nederland op weg naar 2018

13-02-2017

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Introductie branche	4
2.1 Raakvlakken met andere branches	7
2.2 Omzet Tuinbranche	7
2.3 Productgroepen.....	8
2.4 Verpakkingen.....	9
3. Stand van zaken – duurzaam verpakken	11
3.1 Primaire verpakkingen.....	11
3.2 Secundaire en tertiaire verpakkingen	14
4. Toekomstvisie	16
5. Hoogst Haalbare Doelen (2018)	18
Primaire verpakkingen	18
Secundaire verpakkingen	19
Nader onderzoek.....	20
6. Implementatie	21
6.1 Activiteiten en tijdslijnen.....	21
6.2 Betrokken partijen.....	22
6.3 Kritische succesfactoren / valkuilen	22
7. Monitoring	23
 Bijlage 1: Betrokken bedrijven bij opstellen brancheverduurzamingsplan	 24

1. Inleiding

Dit plan onderbouwt de opstelling van de hoogst haalbare doelen bij het verduurzamen van verpakkingen bij de productie en de verkoop van producten voor de tuinbranche bestemd voor de Nederlandse markt tot 2018.

Hiermee nemen wij onze verantwoordelijkheid en voldoen daarmee tevens aan onze afspraken met het KIDV om als uitvloeisel van de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022 voor onze verpakkingketen een brancheplan te maken. Dit brancheplan fungeert als de eerstvolgende stap in het langjarige continue verduurzamingsproces op weg naar 2022. De opgedane ervaringen en kennis uit de periode 2016-2018 vormen weer de basis voor het volgende brancheplan 2018-2022. Bij de selectie van de doelstellingen voor dit brancheplan ligt de focus dan ook op hetgeen op korte termijn praktisch voor de aangesloten bedrijven haalbaar is. Ambities die niet binnen deze termijn realiseerbaar zijn, komen aan bod in het volgende brancheplan.

Het plan is door Tuinbranche Nederland voorbereid in samenwerking met een deel van onze leden. Deze bedrijven zijn vermeld in bijlage 1.

De verduurzamingsambities hebben met name betrekking op primaire en secundaire verpakkingen:

- Kunststof folie (zakken)
- Kunststof flessen en containers
- Vouwkarton (doosjes)
- Golfkarton (golfkarton dozen)
- Krimp- en rekwikkelfolie
- Houten verpakkingen (pallets)
- Overige verpakkingen

Het bestuur en de medewerkers van het Tuinbranche Nederland zijn veel dank verschuldigd aan de bedrijven en de deskundigen die actief hebben meegewerkt aan de totstandkoming van dit sectorplan. Dat was niet gelukt zonder hun kennis en constructieve bijdrage. We kijken er naar uit om samen met onze leden verder aan de slag te gaan en de gestelde doelen te realiseren op weg naar 2018 en verder...

Tuinbranche Nederland

Mw. Drs. B. Horstra

2. Introductie branche

Tuinbranche Nederland is de brancheorganisatie voor de gehele tuinketen. Het ledenbestand bestaat zowel uit fabrikanten, importeurs en groothandelaren in tuinartikelen (leveranciers) als uit groen- en tuincentra en tuinretail waar de verkoop van tuinartikelen centraal staat (retail). Hiermee is Tuinbranche Nederland de unieke vertegenwoordiger van de totale bedrijfskolom en spreekt zij namens een brede en sterke achterban.

Tuinbranche Nederland richt zich met haar activiteiten op de belangenbehartiging van haar leden in de gehele keten. De activiteiten bestaan onder andere uit de lobby richting overheid, vertegenwoordiging van de branche, algemene branchepromotie en marktonderzoek alsook inspiratie, voorlichting en advisering. Tuinbranche Nederland treedt op namens de gehele branche en is tevens een informatiebron voor de individuele ondernemers.

Doel van Tuinbranche Nederland is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de leden, het leveren van een relevante bijdrage aan de gezonde ontwikkeling van een professionele tuinbranche en het succesvol ondernemen van de leden. Duurzame ontwikkeling, aandacht voor natuur en milieu en maatschappelijke betrokkenheid zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden.

De leden van Tuinbranche Nederland zijn:

- Groen- en tuincentra en ondernemers in de tuinretail
- Leveranciers, producenten, kwekers en importeurs van tuinartikelen
- Dienstverleners die diensten of producten leveren aan bedrijven in de tuinbranche

Retail

Het tuincentrum, het groencentrum en de tuinwinkel vormen de gespecialiseerde detailhandel in de tuinbranche. Het tuincentrum profileert zich als meest complete aanbieder van levende en niet-levende materialen en heeft veruit het grootste marktaandeel. Groencentra zijn beduidend kleiner van opzet en leggen zich vooral toe op groene levende producten. De tuinwinkel legt het accent op hardwaren zoals bijvoorbeeld tuinmeubelen.

Leveranciers

Producenten, leveranciers, importeurs, kwekers en groothandelaren in de tuinbranche kenmerken zich door een grote diversiteit aan producten. Enkele voorbeelden zijn bloemen, planten, tuinzaden, potgrond, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, tuinmeubelen, vijvers, verhardingsmaterialen, tuingereedschappen en machines, buitenspeelgoed, zwembaden, barbecues, diervoeding, potten en decoratiematerialen.

Geassocieerden

Naast bovenstaande leden kent Tuinbranche Nederland ook geassocieerde leden. Geassocieerde leden zijn leden die de branche een warm hart toedragen. Hieronder vallen bedrijven en organisaties die rechtstreeks producten of diensten leveren aan onze leden.

Tuinbranche Nederland doet sinds 1997 een aantal onderzoeken die bijdragen aan het op maat kunnen leveren aan de tuinconsument. Enerzijds om de leden goed te kunnen informeren over de markt en hun afnemers. Anderzijds om hiermee ook stakeholders te kunnen informeren en enthousiasmeren over de branche en hier bijvoorbeeld ook free publicity mee te creëren.

Tuinbelevingsonderzoek

In 1997 is samen met de Universiteit Groningen onderzoek gedaan naar de tuinconsument. Immers wanneer je de tuin en tuinieren gaat promoten, wil je ook weten wat deze tuin- en balkonbezitter beweegt, hoe je deze kunt verleiden en hoe je deze goed van dienst kunt zijn. Dit onderzoek is iedere 5 jaar herhaalt zodat we daarin ook een ontwikkeling kunnen zien. Het laatste onderzoek is augustus 2016 afgerond. Daarin worden 6 type tuinbezitters beschreven. Dit onderzoek wordt met de leden gedeeld en de organisaties formuleren op grond van deze tuinbezitters hun eigen 'doelgroep'. Producten en diensten worden of kunnen dus worden afgestemd op de behoefte van de tuinbezitter zodat overbodig produceren/inkopen in principe kan worden gereduceerd.

Trendonderzoek

Jaarlijks doen wij onderzoek naar de tijdgeest en de daaruit volgende waarden. Deze waarden worden als het ware over de tuintypes gelegd om te kunnen 'voorspellen' welke voorkeuren dat type het volgende jaar heeft. Bijvoorbeeld: wanneer je als mens veiligheid als belangrijke waarde hebt, dan is deze tijd niet zo fijn. Als reactie ga je het thuis gezellig maken. Daarom zijn programma's als 'Heel Holland bakt' razend populair. Maar ook ga je belangrijke zaken op een voetstuk plaatsen of beschermen. De glazen stolpen zijn bijvoorbeeld enorm populair.

Tuinbranche Nederland Consumententuinmonitor

Sinds 1997 doet GFK Benelux in opdracht van Tuinbranche Nederland continu onderzoek onder 10.000 consumenten die hun uitgaven voor de tuin bijhouden. Zo houden wij ook bij welke producten 'in' zijn. Dit onderzoek stelt ons in staat te zien hoe de tuinretail het doet in vergelijking met andere retailers (en online) maar ook krijgen wij inzicht in de consumentenprofielen (leeftijd, gezinsgrootte, type woonhuis etc).

Samenvattend

Deze drie onderzoeken gecombineerd maken dat wij in onze branche in ieder geval gericht kunnen produceren en inkopen zodat er in principe minder overbodig producten zijn.

De Levende Tuin

Dit is een beweging die van en voor iedereen is en wordt aangejaagd door een kerngroep waaronder Tuinbranche Nederland. Met het concept De Levende Tuin willen wij aantonen hoe tuinen bijdragen aan een duurzame omgeving en hoe dit sterker kan. De Levende Tuin vormt een verbindende schakel tussen vele afzonderlijke initiatieven, zoals de promotie van het groen, initiatieven om de omgeving vriendelijk te maken voor vogels, egels, vlinders, bijen en het stimuleren van duurzame producten en duurzaam aangelegde tuinen.

Al deze waardevolle boodschappen afzonderlijk worden onvoldoende zichtbaar en hoorbaar gemaakt. Het is een gemeenschappelijke boodschap die elke partij op een eigen manier kan vertalen. Tuinbranche Nederland heeft samen met een aantal organisaties - Vogelbescherming Nederland, De Vlinderstichting, De Nederlandse Bijenhoudersvereniging en Amsterdam Rainproof - campagnes opgezet ter bevordering van de biodiversiteit en klimaatbestendigheid.

Groen Brancheplan Tuinbranche 2016

De tuinbranche draagt actief bij aan een gezonde woon- en leefomgeving. Onze producten en initiatieven helpen en inspireren consumenten kritisch te kijken naar de eigen tuin. Geef aandacht aan leefbaarheid voor jezelf, voor vogels, vlinders en bijen. Veelzijdig groen in plaats van alleen maar tegels en stenen geeft schonere lucht, meer verkoeling, betere afwatering én meer leven in de buitenruimte die uitgroeit tot verlengstuk van woonkamers en van de natuur. Klanten vragen advies aan tuincentra, hun kennis- en inspiratiebron en leverancier van tuinartikelen. Hoe zorgen tuinrichting en tuinonderhoud voor meer leven zoals vogels, vlinders en bijen? Is gebruik van gewasbeschermingsmiddelen schadelijk? Kan verharding ook water doorlatend zijn en hoe buffer ik bij hoosbuien water om dit later te hergebruiken en ook om het riool te ontlasten. Ze spreken tuincentra ook aan op hún positieve en negatieve bijdrage aan leefbaarheid. In dit brancheplan benoemen we wat wij als groenspecialist bij uitstek zelf ondernemen in de periode tot 2022.

Speerpunten

Het is een dynamische actieplanning, die ons, zoals de ondertitel duidelijk maakt, *Natuurlijk vooruit* helpt. In de loop van de tijd kunnen speerpunten veranderen. Bestaande initiatieven kunnen uitbreiden en intensiveren. Of we spelen als branche in op veranderende trends en issues met nieuwe initiatieven, eventueel samen met andere partijen. In 2016 kennen we in ieder geval de volgende speerpunten:

- Promoten biodiversiteit, via de beweging 'De levende tuin'
- Reductie gebruik gewasbeschermingsmiddelen
- Klimaatbestendige tuin
- Terugdringen exotische waterplanten
- Promoten biologische producten
- Duurzaam hout en
- Start met Brancheplan Verpakkingsafval

Visie en trends

In de toekomstvisie van Tuinbranche Nederland staat dat wij ons blijven inzetten om de Levende Tuin en de regenbestendige tuin te promoten en diensten aan te bieden om biodiversiteit en waterberging te vergroten. Hiermee zullen de tuincentra zich nog meer dan nu het geval is, richten op hun rol als kennis- en expertise partij. Onderdeel van deze nieuwe business modellen zijn nieuwe diensten en samenwerkingsverbanden. Door deze ontwikkelingen zal een verschuiving plaats vinden van producten naar diensten en zal de druk op verpakkingen afnemen.

Op termijn zal de verkoop van tuinartikelen online groeien. Zeker op het moment dat bloemen en planten op een goede manier gedistribueerd kunnen worden. Zodra dat het geval is, ontstaan er ook volop mogelijkheden voor de verkoop van verzorgingsproducten voor planten. Een productgroep die momenteel vrijwel niet online wordt afgenomen. Een van de uitdagingen daarbij zijn de transportverpakkingen, die het levende materiaal beschermen tijdens de bezorgfase. Ook hierbij geldt dat de primaire functie van de verpakking het beschermen van het product is. Hiermee zal de hoeveelheid verpakkingen voor deze productgroep naar verwachting toe gaan nemen. De Tuinbranche zal deze ontwikkelingen volgen en ook op dit vlak een rol vervullen om middels de elders in dit plan benoemde activiteiten een duurzame wijze van verpakken te stimuleren.

Voor wat betreft het gebruik van grondstoffen en verpakkingen streven we naar een Circulaire Economie, waarin wij een toename zien van de inzet van biobased (hernieuwbare) en gerecyclede materialen. Technisch gezien is er meer mogelijk dan momenteel gebeurt. Echter: Zolang de prijs van

dergelijke materialen fors hoger is dan die van virgin materialen zal de toepassing beperkt blijven. Een staffel in de afvalbeheerbijdrage voor circulaire en hernieuwbare materialen is één van de mogelijkheden om verduurzaming te stimuleren en versnellen.

Wat de deeleconomie betreft, zien we ook kansen voor de tuinbranche wanneer het gaat om grotere machines die ofwel gehuurd kunnen worden ofwel dat tuincentra hier een bemiddelende rol in kunnen spelen.

2.1 Raakvlakken met andere branches

Er zijn diverse raakvlakken met andere branches, die zelf ook een brancheverduurzamingsplan hebben opgesteld. Enkele voorbeelden zijn:

VWDHZ - Vereniging van Winkelketens in de Doe-Het-Zelfbranche

In dit plan zijn de tuinbranche activiteiten van de bouwmarkten niet meegenomen aangezien deze door de DHZ ketens niet apart worden bijgehouden.

NVG – Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren is de branchevereniging van huisdiervoeding ('petfood') fabrikanten- en importeurs in Nederland. Zij zijn aangesloten bij het brancheverduurzamingsplan van FNLI/CBL/NVG en deze producten en verpakkingen vallen dus niet onder dit plan.

VGB – Vereniging van Groothandelsbedrijven in Nederland

Deze branche heeft (nog) geen brancheverduurzamingsplan opgesteld. Royal Flora Holland heeft aangegeven dat zij zelf een plan gaan schrijven. **Om deze reden zijn de volgende verpakkingen niet meegenomen in dit plan: trays, potten, labels en hoezen.**

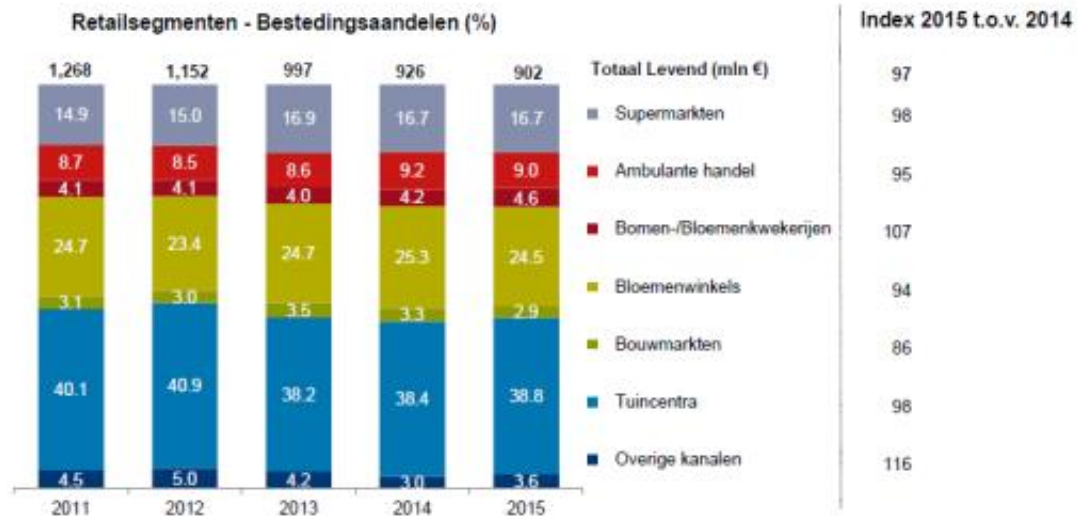
2.2 Omzet Tuinbranche

Uit de jaarlijkse monitoring van GfK komen de volgende marktcijfers.

De totale bestedingen aan tuinproducten is in 2015 met ruim 3,6 miljard euro iets gestegen t.o.v. 2014 en dit komt voornamelijk doordat het gemiddeld bedrag per stuk is gestegen. De tuinretail vertegenwoordigt zo'n 30% van deze omzet.

Ook in 2015 zijn tuincentra het belangrijkste kanaal voor de levende productcategorieën. Bouwmarkten, bloemenwinkels en ambulante handel presteren slechter dan de markt.

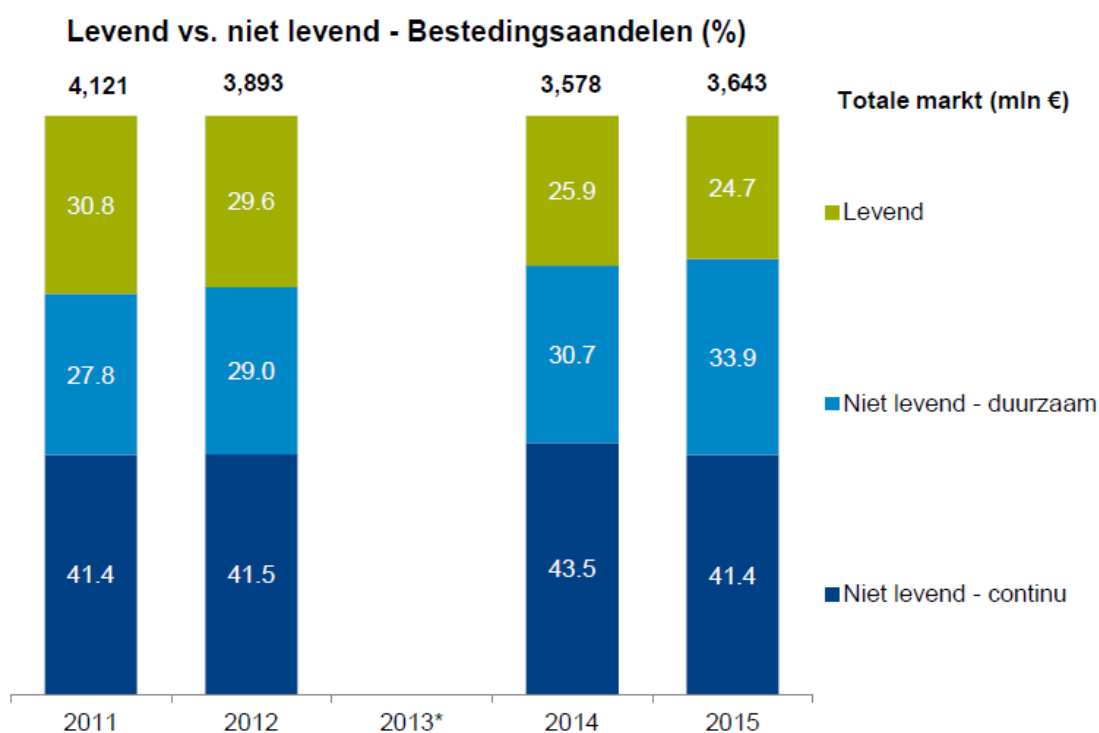
Basis: Levende tuinartikelen - bestedingen (index o.b.v. absolute bestedingen)
© GfK 2015 | Tuinmonitor 2015 | maart 2016

44

2.3 Productgroepen

Productgroepen

Levend	Niet levend duurzaam	Niet levend continu
 Eenjarige planten	 Sierbestrating	 Barbecue/barbecueartikelen
 Meerjarige planten	 Tuinhout/-afscheiding	 Tuingereedschap
 Bloemen/planten binnenshuis	 Speeltoestellen	 Bloembollen en zaden
	 Tuinhuisje/tuinkas	 Kaarsen
	 Tuinbeeld/ornament	 Kerstartikelen
	 Vijvers	 Huisdierartikelen
	 Vijverpompen	 Potten/vazen/schalen
	 Vijvergereedschap/-onderhoud	 Klein onderhoud
		 Tuinmeubelen
		 Tuinverlichting

Basis: Totale tuinmarkt – bestedingen (index o.b.v. absolute bestedingen)

© GfK 2015 | Tuinmonitor 2015 | maart 2016

2.4 Verpakkingen

Verpakkingen kunnen worden omschreven als tijdelijke omhullingen van producten. Er kunnen drie hoofdcategorieën verpakkingen onderscheiden worden:

- Primaire verpakking of verkoopverpakkingen: de verpakkingen die in de winkel staan en voor de consument bedoeld zijn. Primaire verpakkingen zitten direct om een product en kunnen niet verwijderd worden zonder het product te veranderen. Voorbeelden van primaire verpakkingen zijn kunststof zakken voor potgrond, flessen, plantenspotten.
- Secundaire verpakking of verzamelverpakkingen: verpakkingen die een aantal verpakte producten bevatten en gebruikt worden voor distributie en display in winkels. Een secundaire verpakking kan worden verwijderd zonder het product te beschadigen. Voorbeelden zijn dozen of trays, waarin meerdere producten worden verkocht.
- Tertiaire of transport/verzendverpakkingen: verpakkingen voor grotere hoeveelheden producten specifiek voor vervoer zoals pallets, kartonnen dozen, kunststof folie en containers die transport en 'handling' eenvoudiger maken.

De functie van een verpakking bepaalt de vorm van de verpakking en welk materiaal wordt toegepast. Vaak worden verschillende functies gecombineerd in één verpakking. Deze functies zijn bijvoorbeeld:

- bescherming van producten
- voorkomen van verlies
- bijeenhouden van producten
- delen van productinformatie
- dragen van (reclame-)uitingen

Meest gebruikte verpakkingen in de Tuinbranche zijn:

primaire verpakkingen:

- Kunststof folie (zakken)
- Kunststof flessen en containers
- Kartonnen doosjes . blisterkaarten (vouwkarton)
- Overige verpakkingen

secundaire en tertiaire verpakkingen:

- Karton (golfkarton dozen)
- Houten verpakkingen (import – zeer beperkt)
- Palletfolie
- Pallets

3. Stand van zaken – duurzaam verpakken

De Tuinbranche doet al veel op het gebied van duurzaam verpakken. Hieronder zijn een aantal voorbeelden beschreven die in de enquête onder de leden zijn genoemd. Van de totale hoeveelheid die de leden rapporteren aan het Afvalfonds bestaat ongeveer 70% uit papier/karton en 30% uit kunststof. De hieronder genoemde voorbeelden betreffen de koplopers. Wij gaan uit van de 20:80 regel. Wat het lastig maakt is dat enerzijds onze leden branche-overschrijdend leveren – aan huishoudzaken, doe-het-zelf zaken etc. Daarnaast zijn zij ook lid bij verschillende brancheorganisaties (op productniveau verenigt) wat de kwantificering lastig maakt. (Houtleveranciers bij de vereniging voor hout, leveranciers van tuinmeubelen bij B3, betonfabrikanten bij deze brancheorganisatie etc.) Echter de branche verduurzaamd in snel tempo mede onder druk van natuurorganisaties, maar ook omdat de retail dit eist. De branche is zich bewust van zijn van ‘voorlopervoordeel’ als kenniscentrum van groen en duurzaamheid en is van mening dat zij deze rol terecht zullen moeten claimen.

3.1 Primaire verpakkingen

Kunststof zakken

Kunststof zakken worden onder meer gebruikt voor potgrond en grondverbeteraar. Er is afgelopen jaren veel bereikt op het gebied van gewichtsreductie en de zakken zijn inmiddels zo dun dat de grenzen hiervan in zicht zijn.

De LDPE zakken worden op dit moment grotendeels gemaakt op een drielaags co-extrusie lijn. De binnenlaag is zwart, terwijl de tussenlaag en buitenlaag wit zijn. Er loopt onderzoek naar de mogelijkheden om over te stappen naar mono-materiaal (wit/wit/wit). Dit zorgt er voor dat de zakken beter recyclebaar zijn. In feite dient het twee doelen; betere scheiding in de nascheiding en een hoogwaardiger recycleaat dat hoger staat in de ladder van Lansink.

Voorbeeld: Pokon Naturado

Foliereductie door gebruik te maken van 10% minder dikke folie. Het lijkt erop dat we hier het optimum hebben bereikt. Voor een 40 liter verpakking betekent dat in een oplage van 1 miljoen verpakkingen een reductie van 6.200 kg folie. Er worden jaarlijks meerdere miljoenen verpakkingen van dit specifieke voorbeeld verkocht.

De LDPE zakken worden op dit moment gemaakt op een drielaags co-extrusie lijn. De binnenlaag is zwart, terwijl de tussenlaag en buitenlaag wit zijn. Er loopt onderzoek naar de mogelijkheden om over te stappen naar mono-materiaal (wit/wit/wit). Dit zorgt er voor dat de zakken beter recyclebaar zijn.

Het toepassen van recycled PE wordt momenteel niet gedaan omdat er geen kostenvoordeel aan zit. Dit wordt veroorzaakt door slechtere mechanische eigenschappen, waardoor er dikker materiaal nodig is om dezelfde performance te garanderen. Technisch gezien zou met name de tussenlaag in aanmerking komen om recycleat in toe te passen. De grootste barrière zit in gewicht, dat op twee manieren een drempel betekent, hogere kostprijs door meer materiaal en hogere afvalbeheersbijdrage vanwege hogere tonnage.

Indien er sprake zou zijn van een andere opzet van de Afvalbeheersbijdrage, waarbij er een positieve prikkel zou zijn voor gerecycled PE en Bio-based PE zou toepassing van dergelijke duurzamere alternatieven meer plaatsvinden. Voor gerecycled kunststof geldt dat er meer materiaal nodig is om dezelfde beschermende eigenschappen zoals trekkracht te bereiken. In de praktijk betekent dit momenteel een zwaardere verpakking (meer kg betekent meer Afvalbeheersbijdrage) en dus een hogere kostprijs.

Voorbeeld Pokon Naturado

Inzet van 40% Biobased PE voor een nieuw en innovatief potgrondconcept, waarbij niet alleen een groot deel van de gebruikte grondstoffen hernieuwbaar is maar ook de verpakking.

Dit is duurder maar voor deze specifieke toepassing past het goed bij het product en kan deze meerwaarde terugverdiend worden. Tot heden niet geïntroduceerd vanwege het feit dat de meerprijs niet door te berekenen is aan retailers en consumenten. Dat lijkt nu wel te lukken door te komen met een volledig duurzaam grondconcept, waarbij de biobased verpakking een deel van het verhaal is in plaats van het hele verhaal.

Flessen en containers

Kunststof flessen en containers worden gebruikt voor vloeistoffen, zoals: groeistoffen, schoonmaak- en bestrijdingsmiddelen. HDPE flessen en containers worden geëxtrudeerd en geblazen. HDPE wordt veel toegepast in flessen en containers omdat het gebruik van PET is voor de meeste producten niet haalbaar, vanwege migratie en verdamping van vloeistoffen. Voor wat het gebruik van PET betreft, is er een aantal belemmeringen. Voor vloeibare meststoffen en bestrijdingsmiddelen geldt dat er migratie optreedt van de stoffen, waardoor de werking en volume afnemen. Bovendien is het voor bestrijdingsmiddelen vaak zo dat in de wettelijke toelating van deze middelen eisen en voorwaarden worden gesteld aan het verpakkingsmateriaal. Voor vloeistoffen is dat vrijwel altijd HDPE. Hiermee is PET voor dergelijke producten uitgesloten. Biobased of gerecycled HDPE behoren wel tot de mogelijkheden en zullen ook toegepast gaan worden.

<p>Voorbeelden: ECOstyle</p> <p>Bij het ontwerp van nieuwe HDPE-flessen is aandacht besteed aan gewichts- en volumereductie. Vervangen van HDPE-flessen door een lichtere, compactere, flessen met een beter doseersysteem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gewichtsreductie van 15% op een nieuwe ontworpen fles. 	 <p>119 gram → 102 gram (-15%)</p>
<p>Aanpassing ontwerp, volumereductie en compactere flessen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 30-40% gewichtsreductie door aanpassen verpakking. • 7% meer product per pallet door aanpassen verpakking. 	 <p>350 ml: 57 g (0,163 g/ml) → 500 ml: 48 g (0,096 g/ml) 700 ml: 77 g (0,11 g/ml) → 1000 ml: 70 g (0,07 g/ml)</p>

Het toepassen van recycled HDPE gebeurt nog weinig, maar is in de nabije toekomst mogelijk wel haalbaar. Hiertoe zullen in 2017 experimenten worden uitgevoerd met verschillende leden en hun toeleveranciers. Het doel is volledige inzet van recycled content (100%). Er gaat echter nog wat tijd overheen om de juiste materiaalspecificaties en matrijs te krijgen en deze te testen. Daarnaast vindt de introductie van veel nieuwe producten en verpakkingen plaats aan het begin van het nieuw jaar. Koplopers streven echter naar de inzet van 100% r-HDPE.

Kartonnen verpakkingen

Vouwkarton verpakkingen worden toegepast in doosjes, waarin vaak een kunststof of papieren binnenzak wordt gebruikt. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van kartonnen blisters en blisterkaarten.

<p>Voorbeeld: ECOstyle</p> <p>Onze kartonnen verpakkingen worden gemaakt van gerecycled materiaal. De binnenzakken, die gebruikt worden om de inhoud niet uit de doos te laten lekken, zijn altijd gemaakt van gerecycled papier of van gerecycled plastic.</p>	
<p>Voorbeeld DCM</p> <p>Meststoffen in doosjes zaten voorheen allemaal in een plastic zakje en dat zat weer in een doos. We schakelen nu om naar meststoffen direct in dozen, dus zonder plastic binnenzak. Deze dozen zijn tevens ook strooidozen (denk aan hagelslag). Dus het plastic valt. Omschakeling gestart in 2015 en voltooid in 2018</p>	
<p>Voorbeeld Edelman</p> <p>Artikelen direct bevestigd op karton, geen gebruik van blisters. Minimale verpakking.</p>	

Biobased en/of biodegradable

Naast de bioPE folie in zakken, wordt er door enkele andere leden ook proeven gedaan met biobased en/of biodegradable producten en verpakkingen. Met name voor producten die in de tuin worden toegepast kan dit een functioneel voordeel opleveren.

3.2 Secundaire en tertiaire verpakkingen

Meest gebruikte verpakkingen voor secundaire verpakkingen zijn golfkarton dozen, rekwikkelfolie en pallets.

Tuincentra en andere retailkanalen krijgen veel producten aangeleverd in golfkarton dozen. Deels uit Nederland en Europa, maar ook een groot deel wordt geïmporteerd uit Aziatische landen. Alle papier en karton dat vrijkomt in distributiecentra en in het retailkanaal wordt apart ingezameld en gerecycled.

De Nederlandse leveranciers, zoals: Pokon Naturadis en ECOstyle gebruiken inmiddels vrijwel 100% FSC karton voor zowel omverpakkingen als productverpakkingen.

Voor de import ligt het vaak wat lastiger. Het is niet bekend welk deel van de import dozen uit FSC/PEFC gecertificeerd papier bestaat.

Voorbeelden : Edelman

Al onze leveranciers hebben de Edelman Environmental & Productsafety statement getekend. Hiermee gaat de leverancier o.a. akkoord met :

Supplier puts effort in the reduction of the amount of packaging material of all indicated products in accordance with the European Packaging Directive 1994/62/EC and its amendments (including essential demands for example EN 13428:2004 and EN 13430:2004).

- Collo modulaire kartons. De gehele pallet is gevuld.
- Tevens een nieuwe bruine karton voor onze bomen ipv wit.

Kunststof folie, zoals rekwikkelfolie en palletfolie wordt ook apart ingezameld (Knapzak) en gerecycled.

Houten verpakkingen, zoals eenmalige pallets en kratten worden ook apart ingezameld. Ook hier is het niet bekend of er FSC/PEFC hout voor wordt gebruikt. Deze zijn veelal afkomstig uit Azië, maar waar mogelijk wordt dit al vervangen door kartonnen verpakkingen.

4. Toekomstvisie

De verdere verduurzaming van verpakkingen draagt bij aan een circulaire economie. Een zo duurzaam mogelijk ontworpen verpakking draagt immers direct bij aan het langer in de keten houden van grondstoffen en het zo veel mogelijk voorkomen van verpakkingsafval en schadelijke emissies naar bodem, water en lucht.

De verduurzamingsthema's staan in ieder geval hierbij centraal:

- Voorkomen van verspilling van materialen en zuiniger gebruik van grondstoffen ('Re-duce')
- Verhoging van het percentage hergebruik in verpakkingsmaterialen ('Re-use')
- Terugwinnen van verpakkingsmateriaal ('Re-cycle')
- Inzetten van nieuwe (biobased) materialen met lagere milieudruk ('Re-new')

Enkele leden hebben al een duidelijke visie geformuleerd die als voorbeeld kan dienen en mede richting kan geven aan de rest van de branche.

ECOstyle:

"Onze doelstelling is het op de markt brengen van verpakkingen en verpakkingsmaterialen die; gebruiksvriendelijk zijn, verspilling van inhoud voorkomen, het product optimaal beschermen, vervaardigd zijn uit mono materialen, vervaardigd zijn uit recycleaat, volledig te recyclen zijn (en de eindgebruiker hierin stimuleert) en geen negatieve invloed hebben op mens, milieu en maatschappij."

Pokon Naturado:

"Als marktleider in ons segment realiseren wij ons goed dat we een grote verantwoordelijkheid hebben en een voorbeeldfunctie moeten vervullen. Een rol die we graag op ons nemen. Op deze manier kunnen wij, op een wijze die forse impact heeft op de gehele branche, onze bijdrage leveren bijdragen aan de verduurzamingsdoelstellingen. Op product intrinsiek niveau, maar ook zeker op het gebied van verpakkingen. Wij hebben ambitieuze doelstellingen voor de inzet van een zo hoog mogelijk aandeel biobased en gerecyclede materialen. Daarnaast willen we ten allen tijde voldoen aan de rand voorwaardelijke zaken, zoals vermelding van het recycle logo en de aanduiding van kunststoftype. Op alle nieuwe folieverpakkingen wordt bovendien het Plastic Heroes logo geplaatst. Datzelfde geldt voor de HDPE flessen en doppen."

Reduce

Veel van de Tuinbranche leveranciers zijn actief bezig met het reduceren van de hoeveelheid verpakkingen. In de afgelopen jaren is met name geïnvesteerd in het terugbrengen van de hoeveelheid karton, zowel in de consumenten- als bedrijfsverpakkingen. Daarnaast is veel energie gestoken in het verminderen van de kunststof verpakkingsmaterialen. Dit alles natuurlijk ook uit kostenbesparingsoogpunt. Met name de 'potgrond' producenten hebben de dikte van de folies al tot het minimum gereduceerd.

Intratuin:

"Reductie van karton en plastic in het import proces, heeft geresulteerd in minder kilo's."

ECOstyle:

“Afgelopen jaar hebben we een gewichtsreductie van 13% op alle verpakkingsmaterialen gerealiseerd (2015 ten opzichte van 2014).”

Edelman:

“Wij streven ernaar om zo min mogelijk plastic verpakkingsmateriaal te gebruiken. Onze outdoor pottery verpakken wij al op een efficiënte wijze. De producten worden in standaard maat dozen verpakt. Wij werken aan gewicht/ materiaal reductie. Dit behoort tevens tot onze doelstellingen van aankomend jaar ivm collo modulair leveren. Inmiddels is ons eerste project “Meten is Weten” afgerond waarbij alle correcte maten en gewichten in het systeem staan. In 2017 gaan we extra controleren bij binnenkomst in het magazijn. Ook gaan de Edelman inspecteurs in Azië met een inspectie app werken waarbij strikte controles komen op omdoos maten en gewichten.”

Re-use

Het gebruiken van meermalige verpakkingen speelt met name op het gebied van de transportverpakkingen, zoals pallets, plantentrays en bloemenfusten. Dit onderwerp zal in het brancheplan van Royal Flora Holland aan de orde komen. De tuinbranche ondersteunt het streven naar het waar mogelijk toepassen van meermalige verpakkingen.

Recycle

Op korte termijn wordt er naar gestreefd om alle verpakkingen zo goed mogelijk recyclebaar te maken. een voorbeeld hiervan is het toepassen van monomaterialen in zakken en het voorschrijven van onbedrukte palletfolie. Vervolgens wordt er waar mogelijk recycled (en/of biobased) kunststof toegepast in kunststof folie, flessen en containers.

Pokon Naturado:

“Op alle bestaande folie verpakkingen staat het recycle logo en de aanduiding van kunststoftype. Op alle nieuwe folieverpakkingen wordt bovendien het Plastic Heroes logo geplaatst. Datzelfde geldt voor de HDPE flessen en doppen.”

Renew

Het toepassen van biobased grondstoffen leeft erg in de Tuinbranche. Enkele koplopers zijn bezig met proeven of hebben al biobased producten en/of verpakkingen op de markt. Belangrijk is wel dat deze materialen moeten voldoen aan te wettelijke eisen, waarbij de producten voldoende beschermd moeten worden teneinde de gebruikte grondstoffen langer houdbaar te houden. Andere belangrijke voorwaarde is dat het toepassen van biobased en/of biodegradable producten en verpakkingen de bestaande recycling systemen niet mogen verstoren.

DCM:

“In samenwerking met folie-leverancier bekijken wat de milieu-winst is door het plastic (deels) te vervangen door “bio-plastic” (verteerbaar). Hier wordt al snel iets geroepen over milieu-vriendelijkheid maar wij weten graag veel meer over de impact op het milieu om dit te produceren en welke winst er daadwerkelijk gehaald kan worden bij het inzamelen en hergebruiken hiervan, ofwel wat de effecten zijn voor de bodem als dit op de afval-(compost-)hoop belandt. Een gezonde bodem is bij ons topprioriteit. Het hergebruik van plastic wat nu succesvol wordt ingezameld en niet wordt hergebruikt is wellicht veel belangrijker.”

5. Hoogst Haalbare Doelen (2018)

In overleg met een aantal koplopers in de Tuinbranche zijn de volgende Hoogst Haalbare Doelen (HHD) vastgesteld. Deze doelen zijn een gemiddelde inschatting (naar marktaandeel) van wat bij koplopers en volgers haalbaar is. Er is geen specifiek doel opgesteld voor REDUCE, maar dit is en blijft een aandachtspunt voor alle verpakkingen die door Tuinbranche leden op de markt gebracht worden.

Primaire verpakkingen

Doelstelling 5.1	Toepassen van mono-materialen (LDPE) in minimaal 75% van de zakken
Van toepassing op:	Kunststof zakken voor potgrond en grondverbeteraar
Analyse	Deze cijfers zijn gebaseerd op plannen van de marktleiders
Monitoring	Enquête bij leden
Verduurzamingsthema	Recycling

Kunststof zakken worden veel toegepast voor potgrond en grondverbeteraar. De LDPE zakken worden op dit moment gemaakt op een drielaags co-extrusie lijn. De binnenlaag is zwart, terwijl de tussenlaag en buitenlaag wit zijn. Er loopt onderzoek bij de marktleider, naar de mogelijkheden om over te stappen naar mono-materiaal (wit/wit/wit). Dit zorgt er voor dat de zakken beter recyclebaar zijn. Als deze proef slaagt zullen andere leden gestimuleerd worden om ook mono-materiaal te gaan toepassen.

Doelstelling 5.2	Introductie van biobased materialen (bioPE)
Van toepassing op:	Kunststof zakken voor potgrond en grondverbeteraar
Analyse	Introductie in 2017 in marktsegment voor biologische grondverbeteraar (meten op basis van percentage biobased en marktaandeel productgroep)
Monitoring	Enquête bij leden
Verduurzamingsthema	Renew

Bij een van de leden wordt in 2017 de complete lijn duurzame MPS gecertificeerde potgronden en bodemverbeteraars in (40%) biobased Polyethyleen verpakt. Voor wat betreft HDPE flessen en doppen worden momenteel eerste tests uitgevoerd. Verwachte implementatie 2018.

De keuze voor het inzetten van recycled kunststof en/of biobased kunststof wordt aan de individuele leden gelaten. Beide opties kunnen leiden tot verduurzaming. Voor biobased kunststof is van belang dat duurzame sourcing van de grondstoffen bij de leverancier geverifieerd wordt, bij voorkeur met een LCA studie. Verder zal er op gelet worden dat biobased of biodegradable kunststoffen de bestaande recycling systemen niet verstoren.

Doelstelling 5.3	Pilot projecten opzetten voor het toepassen gerecycled kunststof in zakken, flessen en containers
Van toepassing op:	Kunststof zakken voor potgrond en grondverbeteraar (LDPE) Flessen en containers (HDPE)

Analyse	Onderzoeken van de haalbaarheid voor het toepassen van recyclede kunststoffen in zakken en flessen.
Monitoring	Enquête: resultaten meten op basis van percentage en marktaandeel productgroep.
Verduurzamingsthema	Recycling

Onderzoeken van de haalbaarheid voor het toepassen van recyclede kunststoffen in zakken en flessen. Dit is technisch haalbaar, maar in de praktijk loopt men vaak tegen praktische bezwaren aan, zoals kleur, geur en productieproblemen. Om deze problemen op te lossen, worden dit jaar een tweetal pilot projecten opgezet met leveranciers van kunststof folies en flessen. De resultaten worden gedeeld met andere leden van Tuinbranche.

Doelstelling 5.4	Inventarisatie blisters en skinkaarten en opnemen van eisen t.a.v. recyclebaarheid van blisters/skinkaarten in leveranciersvoorwaarden
Van toepassing op:	Blisters, skinkaarten
Analyse	Inventariseren van hoeveelheid blisters en skinkaarten in tuincentra (2017)
Monitoring	Enquête: resultaten meten op basis van percentage en marktaandeel productgroep.
Verduurzamingsthema	Recycling

Op dit moment is er geen zicht op de hoeveelheid blisters en skinkaarten die worden toegepast in tuincentra. De verwachting is dat dit zeer beperkt is, maar in 2017 zal er een inventarisatie gemaakt worden en zullen de leveranciers van PVC blisters en andere niet-recyclebare blisters (PETG) en skinkaarten benaderd worden met het verzoek deze aan te passen. Tevens wordt er een eis ten aanzien van de recyclebaarheid van blisters en skinkaarten opgenomen in de leveranciersvoorwaarden.

Secundaire verpakkingen

Voor secundaire verpakkingen wordt gekozen voor de weg van het opnemen van een aantal (extra) duurzaamheidscriteria in de leveranciersvoorwaarden van de inkoop- en retailorganisaties.

Doelstelling 5.5	Opstellen en invoeren van leveranciersvoorwaarden bij alle aangesloten retail leden van Tuinbranche Nederland (2018)
Van toepassing op:	Producenten, importeurs en leveranciers
Analyse	Standaardvoorwaarden zijn verspreid onder de leden
Monitoring	Opnemen duurzaamheidscriteria voor verpakkingen in de leveranciersvoorwaarden (jaarlijkse monitoring bij leden)
Verduurzamingsthema	Recycling

NB: Tussen bestelling, productie en aanlevering zit een behoorlijk tijdspad. Dit kan een half jaar tot een jaar bedragen. Leveranciersvoorwaarden in 2017 hebben dus later effect. De meeste leveranciers en retailers hebben jaarafspraken. Van januari tot en met december. Dit heeft te maken

met de seizoensinvloeden die in onze branche sterker zijn dan in andere branches en de doorlooptijden van het assortiment kennen lange leadtimes.

Onderstaande twee doelstellingen zijn concreet benoemd, maar andere eisen zullen geformuleerd worden voor preventie (gewicht en volume), collo-modulariteit, bedrukking, etc.

Doelstelling 5.6	Opnemen van FSC/PEFC karton in leveranciersvoorwaarden voor 75 % van de leden in 2018
Van toepassing op:	Golfkarton dozen
Analyse	Opnemen in leveranciersvoorwaarden
Monitoring	Opnemen FSC/PEFC in leveranciersvoorwaarden (jaarlijkse monitoring bij leden)
Verduurzamingsthema	Renew

Tuinbranche Nederland zal er op aandringen dat het toepassen van FSC of PEFC gecertificeerd golfkarton zal worden opgenomen in de leveranciersvoorwaarden van de leden. In de jaarlijkse monitoring zal worden gevraagd of dit is gebeurd en bij leveranciers wordt nagevraagd of de toegepaste dozen zijn voorzien van certificering. Enkele Nederlandse leveranciers geven aan dat ze al vrijwel 100% FSC/PEFC karton voor zowel omverpakkingen als productverpakkingen toepassen. De grote uitdaging is om dit ook voor import producten te regelen. Tevens zullen we er in bij onze leden actief op aandringen om hun toeleveranciers te vragen meer gecertificeerd en/of recycled papier en karton in te zetten. In 2017 zal hiertoe een campagne worden gestart. Eind 2017 zullen wij hen vragen naar het totale volume en daarvan het percentage gecertificeerd karton.

Doelstelling 5.7	Opnemen voorwaarde van doorschijnend en onbedrukte krimp- en rekwikkelfolies in leveranciersvoorwaarden
Van toepassing op:	Krimp- en rekwikkelfolies
Analyse	Opnemen in leveranciersvoorwaarden
Monitoring	Opnemen voorwaarde translucent en onbedrukte krimp- en rekwikkelfolies in leveranciersvoorwaarden (jaarlijkse monitoring bij leden)
Verduurzamingsthema	Recycle

Krimp- en rekwikkelfolie wordt in de tuincentra al apart ingezameld voor recycling. Om deze recycling beter mogelijk te maken zal Tuinbranche Nederland er op aandringen dat het toepassen van doorschijnend en onbedrukte krimp- en rekwikkelfolies zal worden opgenomen in de leveranciersvoorwaarden van de leden. Door de inzet van onbedrukte en doorschijnende krimp- en rekwikkelfolies kan deze stroom hoogwaardiger worden gerecycled. Eind 2017 doen wij weer een enquêteformulier uit voor de volumes en het aandeel doorschijnend folie.

Nader onderzoek

Ontwikkelingen op het gebied van het toepassen van recycled en/of biobased kunststoffen in folies, flessen en containers zullen nauwlettend in de gaten gehouden worden.

6. Implementatie

Na goedkeuring van het plan door het KIDV staan in samenwerking met Tuinbranche leden de volgende activiteiten gepland.

6.1 Activiteiten en tijdslijnen

Doelen voor 2017 en 2018 zijn opgenomen als HDD, terwijl de doelen voor 2018-2022 slechts richtinggevend zijn en in de volgende fase, afhankelijk van de behaalde resultaten, beter geformuleerd kunnen worden.

HDD	2017	2018	2018-2022
5.1 RECYCLE (zakken)	Omschakelen naar mono-materialen (LDPE) in zakken	75% toepassen van mono-materialen (LDPE) in zakken	100% toepassen mono-materialen
5.2 RECYCLE (toepassen recycelaat)	Pilot projecten met koplopers opzetten voor het toepassen gerecycled kunststof in zakken, flessen en containers.	Indien pilot projecten haalbaar zijn gebleken, zullen de resultaten worden gedeeld met andere leden.	100% van de zakken, flessen en containers bevat minimaal 30% biobased of recycled content in 2022
5.3 RENEW (folie)	Koplopers introduceren biobased materialen (bioPE) in zakken en flessen.	Indien pilot projecten haalbaar zijn gebleken, zullen de resultaten worden gedeeld met andere leden.	100% van de zakken bevat minimaal 30% biobased of recycled content in 2022
5.4 RECYCLE	Inventarisatie van hoeveelheid blisters en skinkaarten in tuincentra Opnemen eisen t.a.v. recyclebaarheid blisters in leveranciersvoorwaarden	Uitfaseren PVC en PETG blisters Uitfaseren skinkaarten en andere (niet recyclebare) blisters	
5.5 ALLE	Opstellen van leveranciersvoorwaarden	Invoeren van leveranciersvoorwaarden bij alle retail leden van Tuinbranche Nederland (2018)	
5.6 RENEW (dozen)	Opnemen van FSC/PEFC karton in leveranciersvoorwaarden	75% van de leden hebben FSC/PEFC karton in leveranciersvoorwaarden opgenomen (2018)	Toepassen FSC/PEFC karton in dozen - minimaal 80% gecertificeerd in 2022
5.7 RECYCLING (palletfolie)	Opnemen voorwaarde van recyclebare translucent en onbedrukte krimp- en rekwikkelfolies in leveranciersvoorwaarden	75% van de leden hebben translucent en onbedrukte folie in leveranciersvoorwaarden opgenomen (2018)	
Overig:			
	Werkgroep Duurzaam Verpakken		
	Jaarlijkse monitoring (enquête leden)		

6.2 Betrokken partijen

Bij de implementatie van dit plan zullen leden van Tuinbranche worden betrokken. Dit zijn retailorganisaties, leveranciers en associatie leden. Verpakkingsindustrie en verpakkingen leveranciers worden door de individuele bedrijven en brancheorganisaties uitgedaagd bij het ontwikkelen van duurzame(re) consumentenverpakkingen.

Er wordt een Werkgroep duurzaam verpakken opgericht waar leden kunnen samenkomen om 'best practices' te delen en gezamenlijk verbetertrajecten kunnen opzetten.

Er zal worden samengewerkt met Royal Flora Holland en de aangesloten telers en kwekers op het gebied van de plantenspotten, trays en hoezen.

6.3 Kritische succesfactoren / valkuilen

De Afvalbeheerbijdrage in haar huidige vorm belemmert de inzet van gerecyclede materialen en bio-based materialen vanwege het ontbreken van een prikkel om het gebruik van deze kostprijsverhogende materialen in te zetten als duurzamer alternatief.

De prijzen van FSC karton liggen vele malen hoger dan normaal karton. Dat is de issue met de meeste doelstellingen. Een dergelijke doelstelling werkt pas wanneer er handhaving op is. Als bedrijf kan je wel willen veranderen maar dan moet de gehele markt mee veranderen anders ben je de enige met een hogere prijs t.o.v. concurrentie. Daarnaast valt dit ook bijna niet te controleren.

7. Monitoring

Tuinbranche streeft naar een eenvoudige, praktisch hanteerbare en kosten efficiënte monitoring van de geselecteerde doelstellingen. Tuinbranche zal alle leden bij de implementatie van dit plan betrekken, dit geldt dus zowel voor de zogenaamde ‘koplopers’ als de overige leden.

De brancheorganisatie zal relevante informatie en ‘best practices’ delen, zowel collectief als op individueel niveau. Zo kunnen achterblijvers leren van de koplopers. Hierbij dient benadrukt te worden dat dit te allen tijde gebeurt binnen de vigerende wetgeving, o.a. op het gebied van het mededingingsrecht. Het delen van informatie kan immers commercieel gevoelig zijn.

Werkgroep Duurzaam Verpakken

Een Werkgroep Duurzaam Verpakken zal worden opgezet waarin retailorganisaties en leveranciers regelmatig overleggen over het verduurzamen van verpakkingen. Mogelijke onderwerpen zijn: het opstellen van voorbeeldteksten voor de leveranciersvoorwaarden en het delen van ervaringen en ‘best practices’.

Tot slot

Dank aan medewerkers KIDV voor hun geduld en adviezen! Natuurlijk dank aan de Toetsingscommissie voor hun aanbevelingen waarmee we het plan hebben kunnen aanscherpen.

Bijlage 1: Betrokken bedrijven bij opstellen brancheverduurzamingsplan

Tuinbranche heeft een enquête uitgezet onder haar leden, met vragen over het gebruik van verpakkingen en de preventie maatregelen die afgelopen jaren zijn genomen. De volgende leden hebben hieraan meegewerkt.

Bedrijf	hoofdactiviteit
Intratuin Nederland B.V.	Retailorganisatie
Pokon Naturado B.V.	Producent / leverancier
ECOstyle B.V.	Producent / leverancier
Tuinland	Retailorganisatie
Van der Leeden Mandwerk	Producent / leverancier
Bills Barn	Importeur/groothandel
Royal Well	Producent / leverancier
Outside Living Industries Nederland B.V.	Producent / leverancier
DCM Living	Producent / leverancier
Makita Nederland	Producent / leverancier
ERGO Gardening Tools	Producent / leverancier
THR B.V.	Producent / leverancier
BTC Retail	Retailorganisatie
Edelman B.V.	Producent / leverancier
Floran B.V.	Producent / leverancier
Griffioen Wassenaar B.V.	Producent / leverancier
Moerings	Producent / leverancier
MTD Products Netherlands B.V.	Producent / leverancier
Van Riel Siergrassen	Producent / leverancier
DCM Nederland B.V.	Producent / leverancier
Aquadistri B.V.	Producent / leverancier
Van Dijk Flora	Producent / leverancier
Groenrijk retail	Retailorganisatie
Compo Benelux	Producent / leverancier
Capi Europe	Producent / leverancier
DKB Household	Producent / leverancier
Weber-Stephen Holland B.V.	Producent / leverancier
Canna Nederland B.V.	Producent / leverancier

Jac. Uittenbogaard & Zonen B.V.	Producent / leverancier
Jardin Netherlands BV	Producent / leverancier
Beeztees / Van Riel Distripet	Producent / leverancier
Makita Nederland B.V.	Producent / leverancier
Baltus Bloembollen	Producent / leverancier
Decostar B.V.	Producent / leverancier
4 Seasons Outdoor B.V.	Producent / leverancier
Luxform Global B.V.	Producent / leverancier
Hornbach Bouwmarkt (Nederland) B.V.	Retailorganisatie
Praxis Doe Het Zelf Center B.V.	Retailorganisatie
Mega Ceramics B.V.	Producent / leverancier
Husqvarna Nederland B.V.	Producent / leverancier
Ranzijn tuin & dier B.V.	Retailorganisatie
Velda B.V.	Producent / leverancier
SBM Life Science B.V.	Producent / leverancier
Pieterpikzonen Holding B.V. h.o.d.n. Tuinplus	Producent / leverancier
Top Art International - van Rijsoort. bv.	Producent / leverancier
Tuinland Assen	Retailorganisatie

Noot: een aantal leden hebben na de deadline nog gereageerd en zullen in het project worden meegenomen.